

Vergaderjaar 2024–2025

29 023

Voorzienings- en leveringszekerheid energie

Nr. 533

BRIEF VAN DE STAATSSECRETARIS EN MINISTER VAN SOCIALE ZAKEN EN WERKGELEGENHEID EN VAN DE MINISTER VAN KLIMAAT EN GROENE GROEI

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 14 februari 2025

Een deel van de huishoudens in Nederland heeft nog steeds moeite met het betalen van de energierekening en grip te krijgen op de hoogte hiervan. De prijzen op de energiemarkt zijn de afgelopen tijd gestabiliseerd, maar tegelijkertijd liggen de prijzen structureel hoger dan voor de Russische invasie in Oekraïne.

Daarom werken we als kabinet aan de betaalbaarheid van de energierekening en een rechtvaardige energietransitie om problemen voor veel huishoudens te verminderen. Het is cruciaal dat de energietransitie niet ten koste gaat van mensen met een kleine beurs. Het kabinet zet daarom in op een rechtvaardige en betaalbare energietransitie, ook voor deze huishoudens.

Steun via een energiefonds in 2025

Vlak voor het kerstreces hebben wij de Tweede Kamer geïnformeerd dat er op dat moment onvoldoende juridische en financiële vereisten waren om op zorgvuldige en effectieve wijze een energiefonds in te richten. De betrokken partijen zijn daarna opnieuw met elkaar om de tafel gegaan voor een ultieme poging om er toch gezamenlijk uit te komen in het belang van de huishoudens. De uitkomst van deze nieuwe ronde gesprekken is positief: naast een financiële bijdrage van een aantal energieleveranciers¹ ten behoeve van de uitvoeringskosten hebben de netbeheerders een welwillende grondhouding getoond om ook financieel bij te dragen aan deze uitvoeringskosten tot een maximum van € 4,35 miljoen. De totale uitvoeringskosten bedragen € 10,70 miljoen. Daarmee worden de uitvoeringskosten volledig gedekt door de energie-

¹ Vattenfall, Essent, Eneco, Greenchoice, Budgetenergie, Engie, Innova Energie, Clean Energy en Pure Energie. Daarnaast investeren zij samen met een aantal banken in verduurzaming ten behoeve van kwetsbare huishoudens. In totaal komt dit neer op € 22,8 miljoen.

sector. Een officieel besluit van de netbeheerders daartoe moet nog worden genomen, conform de geëigende procedures van de betrokken bedrijven, wat de komende weken zal volgen.

Voor het kabinet biedt dit voldoende basis om over te gaan tot een positief besluit om het energiefonds in 2025 op te gaan starten. Bij de uitvoering hiervan maakt het kabinet graag opnieuw gebruik van de expertise en de ervaring van de Stichting Tijdelijk Noodfonds Energie (TNE). Daarom is het kabinet ook dit jaar bereid een subsidie te verlenen aan TNE.

TNE heeft minimaal 8 weken nodig vanaf het moment dat het kabinet een formeel verzoek aan TNE doet. In de tussentijd wordt door de netbeheerders het voorstel om financieel bij te dragen aan de uitvoeringskosten van het energiefonds voorgelegd aan de aandeelhouders. Voordat het loket van het energiefonds opengaat, dient bevestigd te zijn dat de uitvoeringskosten à € 10,70 miljoen definitief gedekt worden door partijen anders dan het Rijk.

Het is belangrijk dat de uitvoeringskosten om het energiefonds op te zetten niet door het Rijk bekostigd worden om daarmee het risico op staatssteun te mitigeren. Van een dergelijk risico is sprake als er geen Europese aanbesteding wordt doorlopen. Een Europese aanbesteding kent een lange doorlooptijd. Deze opzet voor een energiefonds in 2025 is niet aan de Europese Commissie voorgelegd om te laten toetsen op eventuele staatssteunaspecten.

We kunnen op dit moment de Tweede Kamer en huishoudens nog niet informeren over de datum van openstelling van het fonds en de specifieke voorwaarden zoals de hoogte van de inkomensgrens en de energiequote. We realiseren ons uiteraard dat het al medio februari is en huishoudens, die veel moeite hebben met het betalen van de energierekening en de verwarming niet aan durven te zetten tijdens deze koude dagen uit angst voor kosten, behoefte hebben aan duidelijkheid. Er wordt daarom met de hoogste urgentie gewerkt aan de uitwerking van het fonds.

Bij deze uitwerking wordt ook onderzocht of het technisch mogelijk is om een aanvraag door huishoudens met een blokaansluiting te realiseren. Als dit technisch mogelijk blijkt, wordt invulling gegeven aan de motie van de leden Kops en Vermeer² om bij de uitwerking van het energiefonds ervoor te zorgen dat ook huishoudens met blokaansluiting in aanmerking kunnen komen voor energiecompensatiemaatregelen, tot uitvoering te brengen.

Met deze brief kunnen wij invulling geven aan de motie van het lid Postma c.s.³ om alles in gereedheid te brengen om het energiefonds in te zetten, uitvoeren. Daarbij kan helaas de genoemde datum van 1 januari 2025 niet meer gehaald worden.

Met deze brief wordt ook invulling gegeven aan het eerste deel van de motie van het lid Kröger⁴ over het zo snel mogelijk openstellen van het Noodfonds Energie. Het tweede deel van deze motie, het via het Sociaal Klimaatfonds borgen van structurele steun voor mensen in energiegearmoede, wordt aan het einde van deze brief behandeld.

² Kamerstuk 36 600 XXIII, nr. 60

³ Kamerstuk 36 600 XXIII, nr. 34

⁴ Kamerstuk 30 196, nr. 836

Afgelopen proces

De Tweede Kamer heeft diverse vragen gesteld over het afgelopen proces tot nu toe. Direct nadat de € 60 miljoen voor 2025 en 2026 voor ondersteuning voor de energierekening beschikbaar kwam, is de afgelopen maanden door de Ministeries van SZW, KGG en VRO zeer intensief met de energiesector, andere private partijen en medeoverheden gesproken.

Daarbij gaat het om grote en kleine energieleveranciers, Energie Nederland, netbeheerders, Netbeheer Nederland, de VNG en met verschillende gemeenten en provincies als aandeelhouders van de netbeheerders. Daarnaast zijn er gesprekken gevoerd met andere private partijen zoals een aantal banken. Ook zijn diverse particuliere fondsen, loterijen en goede doelenorganisaties gevraagd om bij te dragen. Schuldenlab heeft in het proces een faciliterende rol gespeeld. Dit samengenoemen heeft uiteindelijk tot dit positieve besluit geleid.

Beroep op de Comptabiliteitswet

Het subsidiebedrag is op dit moment bepaald op € 54,31 miljoen, waarmee het risico op het creëren van een buitenwettelijk bestuursorgaan wordt vermeden. Op het moment dat partijen, anders dan het Rijk, nog aanvullende inleg doen kan de inleg van het kabinet nog verhoogd worden met een maximum van € 1,69 miljoen.⁵

Het energiefonds in 2025 geldt als nieuw beleid dat in verband met het budgetrecht van de Eerste en Tweede Kamer pas van start kan gaan nadat de beide Kamers met de ontwerp-begrotingen hebben ingestemd. Om huishoudens zo snel mogelijk te kunnen ondersteunen bij de energierekening is subsidieverlening op korte termijn belangrijk. Om de effectiviteit van het beleid te waarborgen is het daarom van groot belang dat het wij zo snel mogelijk over kunnen gaan tot subsidieverlening en niet hoeven te wachten op de stemmingen in de Eerste Kamer over de ontwerp-begroting 2025 van SZW.

Hiermee kan het fonds naar verwachting enkele weken eerder open. Dat maakt echt een verschil voor kwetsbare huishoudens. De subsidieverlening zal zo snel mogelijk worden gestart zodra de subsidieaanvraag van TNE is ontvangen. De beschikbare middelen kunnen vervolgens direct aan TNE worden betaald, zodat het energiefonds na subsidieverlening zo snel als mogelijk operatief kan zijn. Zoals eerder in deze brief al is aangegeven, gaat het loket van het energiefonds open, zodra bevestigd is door de energiesector dat de uitvoeringskosten definitief gedekt zijn. Daarom willen wij voor het energiefonds een beroep doen op artikel 2.25 lid 2 van de Comptabiliteitswet, zodat kwetsbare huishoudens zo snel mogelijk ondersteund kunnen worden bij het betalen van de energierekening. Wij beseffen dat het proces om te komen tot het voorgenomen besluit enige tijd heeft geduurd, maar vragen uw begrip.

Social Climate Fund

De privaat-publieke constructie zal in 2025 voor de laatste keer worden opgezet, waarmee ook voor de laatste keer aan de energiesector om een financiële bijdrage aan het energiefonds wordt gevraagd. Ondertussen werken we ook met urgentie aan een structurele oplossing voor 2026 en

⁵ Van de beschikbare € 60 miljoen wordt maximaal € 1 miljoen gereserveerd voor financiële ondersteuning voor huishoudens in Caribisch Nederland. Daarnaast wordt ook een reservering gemaakt uit deze middelen voor aanvullende ondersteuning voor huishoudens bij het aanvraagproces en het mogelijk maken van een aanvraag door huishoudens met een blokaansluiting. Er wordt nog onderzocht of dit technisch mogelijk is.

later via het Social Climate Fund (SCF). Vanaf 2026 staat het SCF ter beschikking voor het opvangen van de effecten van het emissiehandels-systeem voor CO₂-emissies van de gebouwde omgeving en transport (ETS2) voor kwetsbare huishoudens en microbedrijven.

Om aanspraak te maken op deze middelen moet Nederland vóór juli 2025 een Sociaal Klimaatplan indienen bij de Europese Commissie. Eind november heeft het kabinet zich gebogen over de verschillende voorstellen die door een aantal departementen is ingediend ten behoeve van het SCF. Het kabinet heeft besloten om eerst voorstellen in consultatie te brengen bij relevante stakeholders en de Tweede Kamer, alvorens te besluiten welk voorstel ingediend wordt bij de Europese Commissie.

Het Ministerie van SZW en het Ministerie van Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening (VRO) hebben gezamenlijk een voorstel ingediend voor het SCF, waarbij ingezet wordt op maatregelen die bijdragen aan verduurzaming en energiezuiniger maken van woningen in combinatie met directe inkomenssteun voor kwetsbare groepen (energiefonds). Zo worden huishoudens structureel geholpen en worden zij weerbaarder voor stijgende energielasten, mede als gevolg van ETS2. Deze consultatie is inmiddels gestart. De Tweede Kamer is hierover per brief op 28 januari jongstleden geïnformeerd. In de tussentijd wordt een traject ingezet om te komen tot een publieke uitvoerder voor het energiefonds voor de komende jaren.

Afrondend willen wij alle partijen bedanken die betrokken zijn geweest bij het tot stand komen van dit positieve besluit om over te gaan tot het verzoek aan het Tijdelijk Noodfonds Energie. Met de in deze brief genoemde partijen wordt de komende tijd het fonds in 2025 nader uitgewerkt en wordt gezien hoe er ook een warme doorverwijzing naar hulp bij verduurzaming kan plaatsvinden.

Wij hopen u voor dit moment met deze brief voldoende te hebben geïnformeerd.

De Staatssecretaris van Sociale Zaken en Werkgelegenheid,
J.N.J. Nobel

De Minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid,
Y.J. van Hijum

De Minister van Klimaat en Groene Groei,
S.Th.M. Hermans